

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโครงการปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญ: กรณีศึกษาวัดเอกอำเภอกะเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา มีรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีวิธีการศึกษาวิจัย 2 วิธี ดังนี้

3.1 การวิจัยเอกสาร

การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาวิจัยโดยการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร คือ พระไตรปิฎก คัมภีร์อรรถกถา หนังสือ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หอสมุดสภาวิจัยแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดโรงเรียนหลวงพ่อดำปริวาสวิทย์วิทยา(วัดเอก)

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารนี้ (ดังปรากฏในบทที่ 2) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยซึ่งทำให้ผู้วิจัยทราบข้อมูลพื้นฐานในเรื่องที่ศึกษาและสามารถนำข้อมูลดังกล่าวบางส่วนมาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยภาคสนามให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามที่วางไว้

3.2 การวิจัยภาคสนาม

การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญของวัดเอกและเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยภาคสนามนี้ ทำให้ผู้วิจัยทราบข้อเด่นและข้อด้อยของโครงการและสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญของวัดเอกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

ในการดำเนินการวิจัยภาคสนาม มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการปฏิบัติธรรม เนื่องในวันสำคัญของวัดเอก อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา จำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้สนับสนุนโครงการ ประกอบด้วยบุคคลและหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

- 1) เจ้าคณะอำเภอกระแสดินธุ์
- 2) เจ้าคณะตำบลเชิงแส
- 3) สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงแส
- 5) คณะกรรมการวัดเอก

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารโครงการ ประกอบด้วยบุคคลผู้มีตำแหน่งหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ประธานอำนวยการโครงการ
- 2) รองประธานอำนวยการโครงการ
- 3) หัวหน้าโครงการ
- 4) รองหัวหน้าโครงการ
- 5) เลขานุการโครงการ
- 6) แผนกสถานที่
- 7) แผนกประชาสัมพันธ์
- 8) แผนกทะเบียนและประเมินผล
- 9) แผนกสวัสดิการ
- 10) แผนกปฐมคม
- 11) แผนกกิจกรรม

กลุ่มที่ 3 ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ประชาชนทั่วไปผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรม เนื่องในวันสำคัญของวัดเอก อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา ซึ่งตามสถิติที่ผ่านมา(นับย้อนหลังไป จำนวน 10 ครั้ง) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2549 มีผู้เข้าร่วมโครงการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1
แสดงสถิติผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญ
ณ วัดเอก อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา
ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2549

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	วันสำคัญ	จำนวนผู้เข้าร่วม(คน)
1	4-7 มี.ค. 2547	วันมาฆบูชา	211
2	28-30 พ.ค. 2547	วันวิสาขบูชา	254
3	30 ก.ค.- 1 ส.ค. 2547	วันอาสาฬหบูชา	205
4	22-24 ก.พ. 2548	วันมาฆบูชา	289
5	21-23 พ.ค. 2548	วันวิสาขบูชา	215
6	20-22 ก.ค. 2548	วันอาสาฬหบูชา	256
7	12-14 ก.พ. 2549	วันมาฆบูชา	188
8	11-13 พ.ค. 2549	วันวิสาขบูชา	244
9	9-11 ก.ค. 2549	วันอาสาฬหบูชา	268
10	3-5 ธ.ค. 2549	วันเฉลิมพระชนมพรรษา	159
รวม			2,289
เฉลี่ยครั้งละ			230

ที่มา: เอกสารสรุปผลการดำเนินงานโครงการปฏิบัติธรรมของวัดเอก ตั้งแต่ พ.ศ.2547-2549

นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมของวัดเอกครั้งล่าสุด คือ โครงการปฏิบัติธรรมมาฆบูชารำลึก ระหว่างวันที่ 2-4 มีนาคม 2550 มีประชาชนเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 258 คน

จากประชากรทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยได้เลือกประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง(Purposive Sampling)¹ จากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 240 คน ดังนี้

¹ ธานินทร์ ศิลป์จารุ, อ่างแล้ว เชิงอรุณที่ 13, น.9.

กลุ่มที่ 1 ผู้สนับสนุนโครงการ ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอกระเสสินธุ์ เจ้าคณะตำบลเชิงแส ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเชิงแสและกรรมการวัดเอก รวมเป็นจำนวน 5 รูป/คน

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารโครงการ ได้แก่ ผู้บริหารโครงการในตำแหน่งต่างๆ โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างบางตำแหน่ง จำนวน 5 รูป/คน

กลุ่มที่ 3 ผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกใช้ประชากรผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมมาฆบูชารำลึก ระหว่างวันที่ 2-4 มีนาคม 2550 เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามค่าเฉลี่ยของผู้เข้าร่วมโครงการในระหว่างปี พ.ศ. 2549-2550 จึงได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 3 จำนวน 230 คน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะทราบความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับโครงการปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญของวัดเอก จึงได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 2 ชนิด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถามตามแนวทางการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้นั้น ดังนี้

3.2.2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Form) สำหรับใช้สัมภาษณ์เพื่อถามความคิดเห็นของผู้สนับสนุนโครงการและผู้บริหารโครงการ โดยมีการกำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีองค์ประกอบของแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ว่าด้วยข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ แบ่งเป็นข้อมูลของผู้สนับสนุนโครงการ ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล อายุ ตำแหน่ง และสังกัด/หน่วยงาน และข้อมูลของผู้บริหารโครงการ ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งในโครงการ และตำแหน่งหน้าที่หรืออาชีพประจำ

ตอนที่ 2 ว่าด้วยความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการปฏิบัติธรรมของวัดเอกของกลุ่มตัวอย่าง มี 8 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

- ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ
- ประเด็นที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบหรือลักษณะของโครงการ
- ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลากรและงบประมาณของโครงการ
- ประเด็นที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาของโครงการ
- ประเด็นที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพโดยภาพรวมของโครงการ
- ประเด็นที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคของโครงการ
- ประเด็นที่ 8 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาโครงการ

ประเด็นในการสัมภาษณ์เหล่านี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของโครงการที่ดี 6 ประการ² มาประยุกต์เป็นกรอบคำถามและเพิ่มประเด็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาโครงการเข้าไปด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อดีและข้อด้อยของโครงการและหาแนวทางในการพัฒนาโครงการปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญของวัดเอกได้อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริงและเป็นโครงการที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

3.2.2.2 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) สำหรับสอบถามเพื่อวัดความพึงพอใจ ความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นอื่นๆ ของผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีองค์ประกอบของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ว่าด้วยข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ครอบครัวต่อเดือน ช่วงอายุที่เริ่มสนใจในการเข้าวัด ปฏิบัติธรรม ประสบการณ์การเข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมของวัดเอก ประสบการณ์การเข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมของวัดอื่นๆ เหตุผลที่เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมของวัดเอก และแหล่งข่าวที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับทราบเกี่ยวกับโครงการปฏิบัติธรรมของวัดเอก จำนวนทั้งหมด 11 ข้อ

ตอนที่ 2 ว่าด้วยความพึงพอใจต่อโครงการปฏิบัติธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความคำถามเพื่อวัดระดับความพึงพอใจ โดยยึดองค์ประกอบของความพึงพอใจแบบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้สึก(Affective Component) องค์ประกอบด้านความคิด (Cognitive Component) และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม(Behavioral Component)³ และประยุกต์หลักสัปปายะ 4 มาเป็นแนวทางในการตั้งคำถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนการประเมิน

² สมคิด พรหมจ้อย, *อ่างแล้ว เชียงธรรมที่* 114, น.60.

³ สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, *อ่างแล้ว เชียงธรรมที่* 128, น.68.

ค่า(Rating scale) โดยประยุกต์ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของมินเนโซต้า(Minnesota Satisfaction Questionnaire) ที่ให้ผู้ตอบประเมินค่า(1 - 5) ด้วยการเลือกเพียงคำตอบเดียว⁴ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 34 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านอาคารสถานที่ มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 – 7
- 2) ด้านอาหารและน้ำปानะ(น้ำดื่ม) มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8 – 11
- 3) ด้านกิจกรรม มีจำนวน 14 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 – 25
- 4) ด้านบุคลากรและผู้เข้าร่วมโครงการ มีจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 26 – 34

ตอนที่ 3 ว่าด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามที่เป็นลักษณะแบบทดสอบ (Test) เพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม โดยมีการให้เลือกเพียงคำตอบเดียว(ใช่ หรือ ไม่ใช่) จำนวน 20 ข้อ ดังนี้

1) คำถามเชิงบวก (Positive) เป็นคำถามที่ตอบว่า “ไม่ใช่” จะไม่ได้คะแนน ดังนั้นจะต้องตอบว่า “ใช่” จึงได้คะแนน มี 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1,2,4,5,6, 9,10,14,15,16 และ 20

2) คำถามเชิงลบ (Negative) เป็นคำถามที่ตอบว่า “ใช่” จะไม่ได้คะแนน ดังนั้นจะต้องตอบว่า “ไม่ใช่” จึงได้คะแนน มี 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3,7,8,11,12,13,17,18 และ 19

ตอนที่ 4 ว่าด้วยปัญหาหรืออุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาโครงการปฏิบัติธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) คำถามแบบมาตราส่วนการประเมินค่า(Rating scale)ให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินค่าปัญหาหรืออุปสรรคที่กำหนดไว้ให้ มี 4 ข้อ และประเมินค่าข้อเสนอแนะที่กำหนดไว้ให้ 4 ข้อ ตามรูปแบบการประเมินค่า (1 - 5)

2) คำถามแบบปลายเปิด(Open ended question)สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามเสนอปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติธรรมในโครงการ มี 1 ข้อ และเสนอแนวทางการพัฒนาโครงการ มี 1 ข้อ

ข้อคำถามต่าง ๆ ในแบบสอบถามนี้ เป็นการถามเพื่อเป็นการวัดความรู้ตามแนวทางของการวัดความรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามสร้างคำถามให้มีความครอบคลุมทุกชั้นของการวัดความรู้ กล่าวคือ ชั้นความจำ ความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า⁵ แต่เป็นการสุ่มถามความรู้บางประเด็นที่เห็นว่าสำคัญ กล่าวคือ แม้ไม่ครอบคลุมความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งหมด แต่ข้อคำถามที่กำหนดขึ้นนั้นได้กำหนดขึ้นตามกรอบแนวคิด

⁴ พงศ์ หรดาล, อ่างแล้ว เชียงธรรมที่ 131, น.70.

⁵ สุมาลี จันท์ชะลอ, อ่างแล้ว เชียงธรรมที่ 141, น.76.

เรื่องการปฏิบัติธรรมในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีทั้งหลักการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันและหลักการปฏิบัติธรรมฐาน อันเป็นความรู้พื้นฐานที่ผู้ปฏิบัติธรรมโดยทั่วไปควรรู้ หากผลการสอบถามความรู้แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ระดับใด ข้อมูลที่ได้ก็จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการปฏิบัติธรรมได้เป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังกล่าว ทั้งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวความคิดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม และประสบการณ์ในการจัดโครงการปฏิบัติธรรมของผู้วิจัย ซึ่งได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกันก่อน จากนั้นจึงได้ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และได้นำไปใช้จริง

3.2.3 เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลผลระดับคะแนน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลระดับคะแนนในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

3.2.3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ผู้วิจัยได้กำหนดการให้คะแนนข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการปฏิบัติธรรมของวัดเอกตามลักษณะของมาตราวัดและลักษณะข้อคำถามทางด้านความพึงพอใจ โดยมีการให้เล็อกเพียงคำตอบเดียว แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

<u>ระดับความพึงพอใจ</u>	<u>ค่าน้ำหนักของตัวเลือก</u>
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

เมื่อรวบรวมข้อมูล แจกแจงความถี่และวิเคราะห์ผลทางสถิติ จะใช้คะแนนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะเป็นค่าเฉลี่ย แบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์พิจารณาที่ได้จากการหาค่าความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนรายข้อสูงสุด} - \text{คะแนนรายข้อต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{เมื่อแทนค่าในสูตร จะได้} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

เมื่อทราบค่าความกว้างของอันตรภาคชั้น สามารถแปลความหมายของระดับคะแนน
ได้ ดังนี้

<u>ระดับความพึงพอใจ</u>	<u>ระดับคะแนน</u>
ความพึงพอใจมากที่สุด	4.21 – 5.00
ความพึงพอใจมาก	3.41 – 4.20
ความพึงพอใจปานกลาง	2.61 – 3.40
ความพึงพอใจน้อย	1.81 – 2.60
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	1.00 – 1.80

3.2.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ผู้วิจัยได้กำหนดการให้คะแนนข้อมูลที่ได้จากการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมของผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมของวัดเอก ในข้อคำถามทางด้านความรู้ทั้งหมด 20 ข้อ ตามลักษณะคำถามเชิงบวก 10 ข้อ และเชิงลบ 10 โดยมีการให้เลือกเพียงคำตอบเดียว ดังนี้

<u>คะแนนคำถามเชิงบวก</u>	<u>คะแนนคำถามเชิงลบ</u>
ใช่ = 1	0
ไม่ใช่ = 0	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่ จะใช้คะแนนของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งระดับความรู้
ออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนรายข้อสูงสุด} - \text{คะแนนรายข้อต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{เมื่อแทนค่าในสูตร จะได้} = \frac{1 - 0}{3} = 0.33$$

จากค่าความกว้างของอันตรภาคชั้นนี้ สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ ดังนี้

<u>ระดับความรู้</u>	<u>ระดับคะแนน</u>
ความรู้มาก	0.68 – 1.00
ความรู้ปานกลาง	0.34 – 0.67
ความรู้น้อย	0.00 – 0.33

3.2.3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคและข้อเสนอแนะ

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนข้อมูลที่ได้จากการสอบถามปัญหาหรืออุปสรรคส่วนบุคคล ในการปฏิบัติธรรมของผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมของวัดเอก ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ไว้ 4 ข้อ และข้อมูลที่สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาโครงการ ตามโครงสร้างที่กำหนดให้ไว้ 4 ข้อ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การให้คะแนนเช่นเดียวกับข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจข้างต้น ซึ่งสามารถแปลความหมายของระดับปัญหา และ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะได้ 5 ระดับเช่นเดียวกัน จึงขอไม่แสดงรายละเอียดไว้ในที่นี้อีก

3.2.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษารูปแบบหรือเทคนิควิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3) สร้างเครื่องมือ ตามแนวคิดสำคัญในเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา(Content Validity) และการใช้ถ้อยคำ (Wording) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการเก็บข้อมูลจริง

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญของวัดเอก อำเภอกระแสนิคม จังหวัดสงขลา ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อดูความเข้าใจในแบบสอบถาม ความชัดเจนของเนื้อหา โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังไม่ชัดเจนให้มีความสมบูรณ์ขึ้น

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับดังนี้

1) การประสานงาน ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้บริหารโครงการเพื่อขออนุญาตในการใช้ประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรมเนื่องในวันสำคัญของวัดเอก เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

2) การใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการปรับปรุงให้สมบูรณ์แล้ว แจกผู้เข้าร่วมโครงการในวันสุดท้ายของโครงการหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมของโครงการ จำนวน 230 ชุด เพื่อสอบถามตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เรียบเรียงเป็นหมวดหมู่ และลงรหัสเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3) การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สนับสนุนโครงการและผู้บริหารโครงการ โดยได้นัดหมายกับบุคคลต่าง ๆ ตามช่วงเวลาที่ถูกสัมภาษณ์สะดวก และได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงเก็บข้อมูล แต่เนื่องจากบางท่านไม่สะดวกที่จะพบตามเวลาที่นัดหมาย จึงได้ใช้การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ และบันทึกประเด็นสำคัญลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูล จากนั้นจึงได้นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอในงานวิจัยนี้

3.2.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

3.2.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลในลักษณะข้อความทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์ของผู้วิจัยมาเป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์ จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์สรุปผลและนำเสนอผลในเชิงคุณภาพตามลำดับ

3.2.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยส่วนมากเป็นข้อมูลทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ต้องวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาลงรหัส (Coding) และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (SPSS) ก่อนนำเสนอข้อมูล โดยวิธีดำเนินการและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อดูการกระจายของข้อมูลและเพื่อนำเสนอข้อมูลของกลุ่มประชากรในแต่ละหมวดหมู่

แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ ที่ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating scale) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ในการวัดค่าแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์กลางของข้อมูลและการกระจายของข้อมูล และใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ในการแสดงจำนวนของผู้มีความพึงพอใจระดับต่าง ๆ

แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ที่ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบทดสอบ (Test) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ในการวัดค่าแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์กลางของข้อมูลและการกระจายของข้อมูล และใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ในการแสดงจำนวนของผู้มีความรู้ระดับต่าง ๆ

แบบสอบถามตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคและข้อเสนอแนะ ที่ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open

ended question) โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) สำหรับข้อมูลแบบมาตราส่วน และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปผลในเชิงคุณภาพ สำหรับข้อมูลแบบเปิด

ทั้งนี้ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิตินั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในลักษณะเป็น ตารางสถิติและได้อธิบายตาราง วิเคราะห์และอภิปรายผลในทุกส่วนของข้อมูลที่ได้ไว้ด้วย โดย เน้นประเด็นที่ถือเป็นนัยสำคัญซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการปฏิบัติธรรม ของวัดเอกเป็นหลัก

การดำเนินการวิจัยตามวิธีการดำเนินการวิจัยดังกล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลของ การวิจัยไว้ดังจะได้กล่าวในบทที่ 4 ต่อไป